

MLADÁ PARTYZÁNKÁ

Stanislav Bursa

Foto: archiv autora

Překlad: Jindra Svitáková

„Prosím o pomoc! Pátrám po místě posledního odpočinku své tety Alexandry Michajlovny Timochové, narozené v Moskvě 19. dubna 1925. Byla partyzánkou 1. moravské brigády. Padla 10. 11. 1944. Údajně je pochovaná v obci Bystřica (podle knihy Paměti). Asi byla radistkou, ale není mi jasné, jak se devatenáctiletá dívka ocitla v partyzánské skupině na Slovensku. A já, Alexandra Jurevna Gorjačkina, pojmenovaná na počest tety, často při vzpomínce na ni pláču a lituji, jaký osud ji postihl. Budu vděčná za jakoukoli informaci.“

Rodiče A. M. Timochové, otec Michail Denisovič a matka Alexandra

Když jsem tuto zprávu obdržel od paní L. Salajkové, bylo mi to jméno povědomé. A opravdu. Ze svých materiálů jsem zjistil, že se jedná o radistku desantu Jan Žižka II., kterému velel ppor. Ján Ušiak a členem desantu byl také rtm. Ondrej Melek, s kterým jsem se v roce 2005 setkal u něj v Levicích. Už v té době mě fascinovaly osudy této skupiny, v které sloužili skuteční hrdinové, ale jejím členem byl jak pozdější konfident, tak výsadkář zastřelený vlastními lidmi za krádeže a ohrožování vlastních lidí.

Bezstarostné chvíle mladé A. M. Timochové před válkou.

Desantní skupina Jan Žižka II.

Skupina Jan Žižka II. byla zformovaná ÚŠPH v Kyjevě a výcvik absolvovala ve Svjatošinech v letních měsících roku 1944. Tvořilo ji 21 členů, z kterých bylo 7 sovětských příslušníků. Z nich byli dva radisti – starší radista Vladimír Ivanovič Kolomackij a mladší radistka Alexandra Michajlovna Timochová.

Členové byli na Slovensko letecky přepravení na nadvakrát v době od 21. 8. do 3. 9. 1944. V případě radistky Timochové sa tak stalo s první částí oddílu v noci na 22. 8. 1944. Odstartovali letadlem Douglas C-47 Skytrain 21. 8. 1944 z letiště Žuljany nacházejícího se v blízkosti Kyjeva. Letci je měli vysadit na signální ohně v prostoru partyzánské základny brigády Štefánik, velitele mjr. P. A. Veličky u obce Sklabiňa, okr. Martin. A právě radistka „Saša“ Timochová jako první opustila palubu letadla a vrhla se do tmavého prostoru. Měla však smůlu, vítr ji zanesl dál od signálních ohňů a vesničané ji s partyzány našli až kolem třetí hodiny ráno 22. 8. 1944.

Boje na Slovensku a Moravě

Členové skupiny Jan Žižka II. se podíleli na bojích Martina, Vrútek a na prvních bojích SNP v prostoru Strečna. Odtud byli po shoení posledních členů skupiny odvolaní a soustředění v Sklabině. ÚŠPH mezitím 6. 9. 1944 rozhodl o přesunutí celé skupiny na Moravu, aby tam rozšířila partyzánské hnutí. I když se jim podařilo 16. září proniknout na Moravu, museli po

dvoudenních těžkých bojích ustoupit zpět na Slovensko. Štáb brigády po těchto zkušenostech změnil taktiku, jednotku rozdělil na tři menší skupiny, které nakonec různými cestami pronikly do prostoru Beskyd. V štábní rotě byli zařazeni oba radisté, Kolomackij a Timochová, kteří vyrazili k průniku z Rajce n. R. Na konci září se oba se svými radiostanicemi a štábem ukrývali v hájence Nemčáka na Jaseňové. Na Moravu se dostali v skupině vedené O. Melkem. Tam v prostoru Velké Karlovice – Vsetín – Valašské Meziříčí – Čeladná podnikali různé akce v týlu nepřítele a později vytvořili 1. čs. partyzánskou brigádu Jana Žižky. Němci se hned od počátku snažili zlikvidovat jejich aktivity, i během rozsáhlé protipartyzánské akce Tetřev. Skupině se však poměrně beze ztrát vždy podařilo prostřílet a unikat z obklíčení, až do 3. 11. 1944. Den před tím byl u Čertova Mlýna pod Kněhyní zraněn velitel seskupení ppor. J. Ušiak a následující den se v obklíčení v Čeladné zastřelil. Zraněn byl i kpt. D. B. Murzin, který se po vyléčení stal novým velitelem 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky.

Po přestělovce u Čertova mlýna se navečer 2. listopadu v bunkru pod Kněhyní sešla hrstka partyzánů. Mezi nimi byli výsadkáři O. Melek, Kolomackij a Timochová. Po noci nebezpečný prostor Melek společně s radisty a jejich jedenáctičlennou ochranou opustil. Ostatním v bunkru dal příkaz opustit ho, protože počítal s přepadením Němci. Oni jeho rozkaz neposlechli, a tak

Během německého přepadu 3. listopadu v dopoledních hodinách v boji padli tři muži a jedna žena a dva padli do zajetí.

Poslední dny života radistů

Melkova skupina se tři dny po přepadu Čertova mlýna pohybovala v prostoru

Radisti skupiny Jan Žižka II. V. Kolomackij a A. Timochov. Poslední fotografie, datovaná 28. 8. 1944, kterou obdržela rodina mladé radistky před jejím odletem.

Kněhyně, přičemž neustále v rámci bezpečnosti měnila stanoviště. Nakonec vydal Melek rozkaz se z nebezpečného prostoru přesunout na Vsetínsko. Radisti se snažili stále navázat spojení s UŠPH v Kyjevě, s kterým byli naposledy v kontaktu 2. listopadu. Vzhledem ke slabým bateriím se jim to nepodařilo, a tak se jejich nadřazení nedozvěděli nejnovější informace o oddílu a pro sebe si naopak nemohli vyžádat případnou pomoc.

Po několikadenním pochodu se Melkova skupina ocitla 8. listopadu na okraji lesa nad Malou Bystřicí, v místech zvaných Janov, kde našli částečný úkryt. Celkem zde zůstalo devět lidí, někteří u Josefa Štůstky (č. 63), další u Ludvíka Trusiny (č. 67) a třetí skupina u Františka Stančíka (č. 110). Des. O. Melek se dvěma sovětskými partyzány pokračoval navečer v další cestě na Vsetínsko. Než odešel, vrátil radistu Volodu Kolomackého velitel skupiny.

12. 11. 1944 bylo mlhavo, na zemi leželo skoro 10 cm sněhu. Před obědem do lesa u Vaculů dorazila protipartyzánská jednotka - 11. rota SS-policejního pluku. Okamžitě po příjezdu začali prohledávat pasekářská stavení nad Malou Bystřicí. Kolem poledne se blížili k usedlosti Josefa Štůstky č. 63. Když rota procházela kolem Štůstkovy stodoly, ozval se zevnitř

znenadání výstřel. Stodola byla okamžitě obklíčena. Během prudké přestřelky se stodola vzňala. Obklíčení partyzáni se z ní pokusili probít a uniknout do blízkého lesa. Mezi ustupujícími byli také oba sovětské radisté Vladimír Kolomackij a Alexandra Timochová. Než stačili dosáhnout okraje lesíka, oba byli skoseni nepřátelkými střelami. Další tři partyzáni byli zadrženi.

Z materiálu, který mi z knihy Josefa Přikryla - 1. čs. partyzánská brigáda Jana Žižky zaslal Václav Kameník, se můžeme o posledních chvílích obou radistů dozvědět následovně:

Dle hlášení Einsatzkomanda Ruhsam: „12. 11. 1944 ve 12.10 h. narazily síly 11. rot SS - pol. pl. 20 v Bystřici, okres Valašské Meziříčí, 9 km jv. od Valašského Meziříčí, na ruskou skupinu bandy. Síla 5 mužů a 1 žena. Došlo k ostré přestřelce.

Bandité stříleli ze stodoly bez přestání z kulometu. Ztráty nepřitele: 2 mrtví, z toho 1 žena (známá ruská telegrafistka). Tři zranění, z toho 1 zraněn při boji zblízka. Vlastní ztráty 0. Ukořistěno: 1 kompletní vysílací stanice, zaznamenávaná zpravodajské hlášení, dorozumívací kódy, 1 ruský samopal se 3 zásobníky, 1 puška. Stodola rolníka J. Štůstky, zničena střelbou. Při tom shořely zásoby munice a 1 čs. kulomet.“

Z obklíčení se podařilo uniknout jen sovětskému partyzánovi Volodovi Selki-

novi. Po ošetření ran odešel na Slovensko, kde koncem roku 1944 podal zprávu o tom, co se stalo. Němci zatkli i J. Štůstku, ale dlouho ho nevěznili. Naopak, byl propuštěn a navíc obdarován. Protože uměl německy, došlo také na rychlé vyřízení náhrady škody. Partyzáni ho podezírali ze zrad, a tak byl 12. 1. 1945 zastřelen Nikolajem Kuzminem.

Padlí radisti V. Kolomackij a A. Timochová mají hrob na hřbitově v sousední obci, ve Valašské Bystřici. Na jejich počest byl v 80. letech postaven nedaleko místa, kde zahynuli, pomník.

Rodina Alexandry Michajlovny Timochové

Když jsme Alexandře Jurevně Gorjačkině zaslali materiály o její padlé tetě, ozvala se zpět a doplnila portrét padlé radistky.

Otec A. M. Timochov, Michail Denisovič Timochov, pocházel z Běloruska. Celý život pracoval jako holič. Matka se jmenovala Alexandra a jejich dcera byla nejstarší ze tří dětí. Starší ze dvou bratrů Nikolaj Michajlovič Timochov měl nemocné srdce. Oženil se v pozdějším věku a adoptovali si děvče. Žil v městě Vladimir, kde se usadil i jeho mladší bratr, otec A. J. Gorjačkin, Jurij Michajlovič Timochov (1939 - 1983-4).

Matka A. M. Timochové zemřela brzy po válce žalem nad ztrátou milované dcery. A tato dvojnásobná ztráta tvrdě zasáhla i jejího manžela a hlavně jejich syny. Ztratili pokoj v duši, na otci zůstala všechna péče o rodinu. I když se znovu

Možná právě zde vzniklo rozhodnutí krásné dívky pracovat v týlu nepřitele.

oženil, opětovnou radost do života nezískal. A pravděpodobně ani jeho synové.

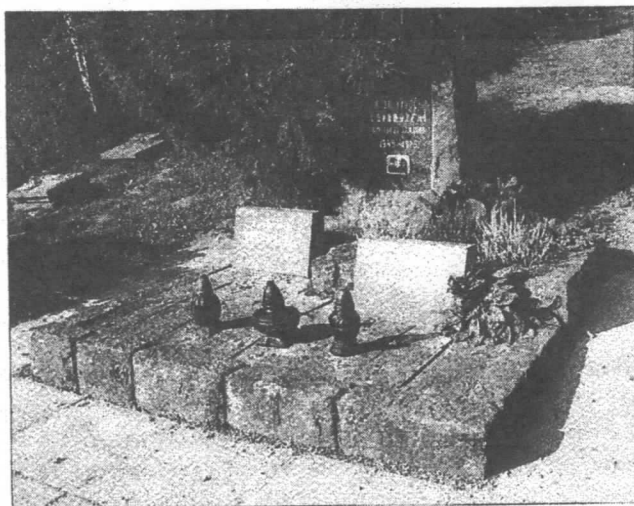
Rodiče neteře padlé radistky A. J. Gorjačkiny, L. A. Terenteva a J. M. Timochov, se rozvedli brzy po jejím narození. Vyrůstala s matkou. Otec se s ní nevidal, jen platil alimenty, ale přesto trval na tom, aby se jmenovala Alexandra podle

jeho sestry padlé ve válce. Paní Gorjačkina nikdy nepochopila, když otec trval na tom, aby nosila toto jméno, proč je rodině otce naprosto lhostejná, proč ji nepotřebují. Vždyť je jediná pokračovatelka rodu. Také to bylo impulsem pátrat po Alexandře, po které dostala jméno a kterou nikdy nepoznala.

Alexandra Jurevna Gorjačkina, neteř padlé radistky.

Hrob padlých radistů V. Kolomackého a A. Timochové na hřbitově ve Valašské Bystřici.

Památník nacházející se v prostoru Malé Bystřice nedaleko místa, kde 12. listopadu 1944 zahynuli oba radisté.

ČESKÝ KALENDÁŘ 2011

Český
kalendář
2011

| ZAJÍMAVOSTI |
| HISTORIE |
| RECEPTY |
| PÍSNIČKY |
| KŘÍŽOVKY |

Již po šestnácté Mezinárodní český klub připravil publikaci, která chce potěšit, ale i připomenout některé významné osobnosti naší historie a kultury či události, na které by se nemělo zapomenout. Kromě článků, o kterých by se dalo říci, že jsou poučné, přinášíme v kalendáři jako obvykle i články oddechové. Povídky, básničky, písničky, křížovky, obrázky a fotografie a praktické - recepty. Letos jsme se svolením nakladatelství Mladá fronta, jmenovitě díky laskavosti autorky Jitky Rákosníkové, zařadili recepty staré české kuchyně z její knížky Česká kuchařka I. (Takže se můžeme těšit na další díly).

Doufáme, že se Vám i letošní kalendář bude líbit jako ty předešlé a předem Vám velice děkujeme, když o něm dáte vědět i svým přátelům a známým. A také Vás prosíme, pokud nejste odběrateli dvouměsíčníku Český dialog, věnujte mu též pozornost, vstupuje s velkou pravděpodobností do svého posledního, dvacátého ročníku. Který z nezávislých časopisů vzniklých po "sametové revoluci" se tolika let dočkal? Ale třeba se stane zázrak...

Český kalendář 2011 má 176 cb stran + barevnou obálku. Jeho cena je v ČR 139 Kč, + event. poštovné 18 Kč, v Evropě 10 Eur a v zámocí 15 US. V obou případech se jedná o cenu včetně poštovného. [Číslo účtu 110 103 4001/5500]

Není běžné k dostání v knihkupectvích. Je třeba si jej objednat na adrese:

Český kalendář, Sokolovská 179, 190 00 Praha 9,

e-mailem: cesky-dialog@seznam.cz, strizovska@seznam.cz,

nebo zakoupit osobně v naší redakci v Klementinu. Nejlépe po telefonické dohodě v úterý a čtvrtek 10-16 hodin. Volejte 222 221 344, nebo na mobil 739 091 057.

Těšíme se na Vaše objednávky!